

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-74>

УДК 338.24

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

CONCEPTUAL PROVISIONS FOR THE FORMATION OF A STRATEGY FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY

Горбаньова Вікторія Олександрівна
старший викладач,
Міжнародний гуманітарний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0022-5133>

Gorbanova Viktoriia
International Humanitarian University

У статті проаналізовано теоретико-методичні підходи щодо тлумачення понять «стратегія розвитку підприємств», «сталий розвиток» та «цифрова економіка» у наукових дослідженнях національних та закордонних учених. Сформовано авторське бачення економічної категорії «стратегія розвитку підприємства». Досліджено цілі, завдання та принципи сталого розвитку підприємств. Запропоновано додатковий елемент комплексу функціональних загальноприйнятих компонентів стійкості підприємства – цифрову стійкість. Наводяться труднощі економічного і неекономічного характеру при формуванні стратегії сталого розвитку підприємства. На основі проведеного дослідження сучасних наукових підходів визначаються концептуальні положення щодо формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах цифрової економіки.

Ключові слова: стратегія, сталий розвиток, цифрова економіка, стратегія розвитку підприємств, цілі та ризики сталого розвитку підприємств, алгоритм формування стратегії розвитку підприємств, чинники сталого розвитку.

In the course of a scientific study, the purpose of which is to determine the conceptual provisions of the formation of the strategy of sustainable development of enterprises in the conditions of the digital economy, the theoretical and methodological approaches of national and foreign scientists regarding the interpretation of the concepts of "strategy of enterprise development", "sustainable development" and "digital economy" were analyzed. The author's vision of the economic category "enterprise development strategy" has been formed – it is a long-term, step-by-step action plan covering all key areas of development, in accordance with the selected goals, aimed at achieving sustainable development and functioning of the enterprise in the conditions of the digital economy. The essence of the enterprise development strategy in the conditions of the digital economy is a continuous process of changes and improvements of key elements in the continuous operation of the enterprise's production processes, as well as the establishment of internal and external connections with a combination of the requirements of the digital environment, which are a necessary condition for long-term and effective functioning. The goals, tasks and principles (adaptation, dynamism, ensuring balance, comprehensive responsibility, transparency of activity, continuous improvement) of sustainable development of enterprises were studied. An additional element of the complex of functional generally accepted components of enterprise sustainability (marketing, financial and economic, production and technical, organizational and human resource) is proposed – digital sustainability. It is proposed to understand digital sustainability as the ability of enterprises to function continuously and develop in a balanced way in the medium and long term, which is achieved by implementing digital technologies and platforms to achieve maximum results. On the basis of the conducted study of modern scientific approaches, conceptual provisions are defined regarding the formation of a strategy for the sustainable development of enterprises in the conditions of the digital economy.

Keywords: strategy, sustainable development, digital economy, enterprise development strategy, goals and risks of sustainable enterprise development, algorithm for forming an enterprise development strategy, factors of sustainable development.

Постановка проблеми. Економіка України та світу під впливом високих технологій трансформується та поступово набуває нових ознак, що свідчать про появу нових орієнтирів та пріоритетів. Цифрові технології детермінують зміну підходів до традиційних моделей управління, перебудови організаційної структури підприємства, оновлення технології та автоматизації виробництва для відповідності викликам часу та підтримання рівня подальшої конкурентоспроможності. Жорсткі умови цифрової економіки породжують вимушені еволюційні процеси, під час яких відбувається природній відбір.

Трансформаційні процеси цифрової економіки відбуваються у всіх сферах життя змінюючи статус споживача, цифрових платформ, технологічних засобів виробництва, організації підприємства, що виводить розуміння наукової проблематики у вказаному напрямі на новий рівень. У зв'язку з цим вплив цифрової економіки на підприємства, а також формування стратегії їх сталого розвитку в таких умовах, заслуговує на особливу увагу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Наукова проблематика щодо формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах цифрової економіки належить до найактуальніших і висвітлювалася у багатьох наукових працях національних та закордонних вчених та практиків. Окремі положення сталого розвитку підприємств в умовах цифрової економіки були представлені у наукових дослідженнях багатьох учених, серед яких вагомий внесок зробили: А. Андерсон, В. Андреева, К. Андрющенко, І. Ансофф, В. Апалькова, О. Балаш, Г. Боуман, К. Бужимська, М. Бутко, С. Веретюк, С. Войтко, С. Волосович, В. Грищенко, М. Дітковська, Н. Добрянська, П. Дойль, П. Друкер, С. Задорожна, М. Желіховська, Я. Ізмайлов, К. Інграм, Є. Кайлюк, А. Квілінські, К. Клаус, С. Коляденко, Н. Краус, О. Криворучко, Л. Лазаренко, Е. Ламбертон, І. Малик, Т. Месенбург, Р. Моклер, Н. Негропonte, Л. Некрасова, А. Остервальдер, В. Плєскач, М. Портер, В. Сладкевич, О. Симсерт, П. Стецюк, М. Стивен, О. Сумець, Д. Тапскот, А. Томпсон, Е. Тоффлер, В. Фіщук, Д. Хангер, О. Чукурна, А. Шандлер, К. Шваб, І. Шкрабак та інші. Ураховуючи значні теоретичні та практичні напрацювання та певну розробленість вказаного напрямку поза межами комплексного обговорення науковою спільнотою залишаються концептуальні положення формування стратегії сталого розвитку підпри-

ємств в умовах цифрової економіки, які, на нашу думку, потребують удосконалення.

Формулювання цілей статті. Метою наукової статті є визначення концептуальних положень формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах цифрової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розробка ефективної стратегії розвитку є основною проблемою для будь-якого підприємства як на мікро-, так і на макrorівнях. Стратегія будь-якого підприємства має бути, перш за все, спрямована на досягнення ключових цілей та реалізацію планів, ураховуючи ринкові умови, розвиток інформаційних технологій і підвищені вимоги споживачів до якості продукції [1, с. 146–151].

Загалом стратегія розвитку будь-якого підприємства має бути детально розроблена, опрацьована та реалізована. Ефективна стратегія розвитку підприємства повинна являти собою програму досягнення стійкого функціонування, збільшення прибутку за рахунок фінансової стабільності та збільшення ринкової вартості за рахунок досягнення конкурентних переваг компанії [2, с. 114–118].

Стратегія – головний напрямок діяльності, який має відобразитися в комплексному плані роботи підприємства, гарантувати здійснення місії – ключової мети організації та досягнення інших поставлених цілей. Детально розроблена стратегія розвитку допоможе підприємству досягти конкурентних переваг та набути високих позицій у галузі [3, с. 31–44].

Кінцевою метою стратегії буде відповідний рівень виробництва та (або) продажів затребуваної продукції, якісного надання послуг, які будуть задовольняти запити споживачів, унаслідок чого підприємство зможе збільшити свій прибуток.

Стратегія розвитку підприємств має перелік цілей, що формують завдання та механізми їх реалізації. За допомогою аналітичної функції виявляється тип стратегій розвитку підприємств на початковому етапі вибору. Різноманітність існуючих стратегій розвитку обумовлена різноманітністю поглядів та підходів вчених [4, с. 7–25; 5, с. 102–116].

При формуванні авторського бачення стратегії розвитку підприємств необхідно поєднувати класичний досвід дослідників та новаторські розробки. Формуючи авторський підхід до визначення поняття «стратегія», можна дійти висновку, що немає єдиного значення терміну, який багато в чому залежить від сфери діяльності підприємства. Однак, у найпоширеніших вітчизняних та зарубіжних

публікаціях стратегія визначається як план чи курс діяльності підприємства та загальний напрямок дій щодо досягнення поставлених цілей [6, с. 133–143; 7; 8, с. 25; 9, с. 11–13; 10; 11; 12, с. 42; 13] «сукупність послідовних правил, вкладених у досягнення конкурентних позицій у перспективі» [14, с. 31–32].

З урахуванням великої кількості досліджень у цій галузі ми пропонуємо визначати «стратегію розвитку підприємств» як довгостроковий, поетапно розроблений план діяльності, що охоплює всі ключові напрямки розвитку, відповідно до виділених цілей, спрямований на досягнення сталого розвитку та функціонування підприємства в умовах цифрової економіки. Сутність стратегії розвитку підприємств виражається в якійсь зміні або вдосконаленні ключових елементів підприємства та безперервній (безперебійній) роботі виробничих процесів підприємства, а також встановленні внутрішніх та зовнішніх зв'язків для сталого функціонування підприємства в цілому для досягнення конкурентоспроможних позицій.

Авторська концепція змісту стратегії розвитку підприємства втілюється у формуванні та реалізації всіх умов та заходів, єдиної корпоративної політики, комплексу управлінських рішень, використання ресурсів, ключові властивості, правила, образ та модель дій для забезпечення його стійкості у стратегічній перспективі. При цьому сутність стратегії розвитку підприємств в умовах цифрової економіки – безперервний процес змін та удосконалень ключових елементів у безперервній роботі виробничих процесів підприємства, а також встановлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків із поєднанням вимог цифрового середовища, які є необхідною умовою довгострокового та ефективного функціонування.

Зміст стратегії розвитку підприємств в умовах цифрової економіки – формування та реалізація всіх умов, ресурсів, образу та моделі дій для забезпечення стійкості у стратегічній перспективі.

Нині в Україні відбувається розвиток економіки нового технологічного покоління – цифрової економіки (Digital Economy), що ґрунтується на «розумних» даних у цифровому середовищі. Еволюційний перехід національної економіки було ознаменовано відповідним рішенням Кабінету Міністрів України, яким затверджено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства на 2018–2020 рр. [15].

Сьогодні цифрова економіка – це умови, які підприємствам необхідно враховувати для

успішного сталого розвитку. Цифрова трансформація зачіпає процеси виробництва і кардинально змінює систему управління підприємствами [16].

Термін «цифрова економіка» ввів 1995 року Дон Тепскот [17]. Термін «діджитал-економіка» (digital economy) введений у науковий обіг у 1995 року американським ученим Ніколасом Негропonte у концепційній метафорі «перехід від обробки атомів до обробки бітів» [18]. У 2001 році до розвитку концепції цифрової економіки долучився Томас Месенбург і виділив такі основні складові: опорна інфраструктура (апаратне забезпечення, програмне забезпечення, телекомунікації, мережі і т.д.); електронний бізнес (як ведеться бізнес, будь-які процеси, які організація проводить через комп'ютерні мережі); електронна комерція (передача товарів, наприклад, коли книга продається в онлайн) [19].

Відповідно до Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки поняття «цифрова економіка» означає діяльність, в якій основними засобами (факторами) виробництва є цифрові (електронні, віртуальні) дані як числові, так і текстові. Цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, стрімкий розвиток та поширення яких вже сьогодні впливають на традиційну (фізично-аналогову) економіку, трансформуючи її від такої, що споживає ресурси, до економіки, що створює ресурси. Саме дані є ключовим ресурсом цифрової економіки, вони генеруються та забезпечують електронно-комунікаційну взаємодію завдяки функціонуванню електронно-цифрових пристроїв, засобів та систем [20].

Сучасні підходи науковців до визначення та тлумачення поняття «цифрова економіка» відрізняються певним розмаїттям [21, с. 9–18; 22, с. 105–112; 23, с. 16]. Однак, дослідивши підходи до визначення та тлумачення поняття «цифрова економіка» вважаємо, що найбільш точним був науковець, засновник її концепції Дон (Дональд) Тепскот, який визначив «цифрову економіку» як економіку, засновану на домінуючому застосуванні цифрових технологій [17].

Не фокусуємось на підходах до поняття «сталого розвитку», приєднаємось до переважної більшості вчених, які найчастіше розглядають його як функціональну здатність підприємства зберігати свою унікальність при негативному впливі зовнішніх факторів, стабільно розвивати поточну діяльність, а також

прогресивно впроваджувати нові системи без криз [24, с. 48–57].

Для забезпечення сталого розвитку підприємств пропонується при формуванні стратегії розвитку та прийнятті управлінських рішень спиратися на наступні принципи:

- адаптація підприємства до викликів цифрової економіки за всіма компонентами комплексної стійкості;

- динамічність підприємства. Здатність підприємства до розвитку та безперервної діяльності для забезпечення результативності та ефективного використання потенціалу підприємств;

- забезпечення рівноваги. Збереження балансу між усіма компонентами сталого розвитку підприємства для збереження цілісності у середньо- та довгостроковій перспективі;

- комплексна відповідальність. Екологічна відповідальність (свідоме ставлення підприємств до своєї діяльності без завдання шкоди навколишньому середовищу) та безпека діяльності (зниження нещасних випадків, аварій, запобігання професійним захворюванням ін.);

- прозорість діяльності. Доступність, своєчасне розміщення та повнота інформації для правомірного аналізу зацікавленими особами;

- постійне вдосконалення. Поліпшення внутрішніх процесів підприємства підвищення рівня зрілості та забезпечення сталого розвитку.

Вважаємо, що основними цілями сталого розвитку підприємств є: 1) створення стійкої інфраструктури, сприяння всеосяжній та стійкій індустріалізації та інновації; 2) впровадження, просування та використання нових технологій, сприяння міжнародній торгівлі та забезпечення ефективного використання ресурсів; 3) підвищення прибутковості підприємства при одноразовому збільшенні швидкості та гнучкості на основі впровадження нових технологій; 4) зростання операційних та покращення поточних показників підприємства; 5) розвиток підприємства на основі створення високотехнологічної та екологічно безпечної продукції для благополуччя поточного та майбутніх поколінь; 6) забезпечення глобальної конкурентоспроможності.

Завдання сталого розвитку підприємств нам уявляться: 1) модернізація інфраструктури та переобладнання підприємств за рахунок підвищення ефективності використання ресурсів та застосування безпечних технологій та процесів; 2) своєчасне впровадження

цифрових елементів у роботу підприємств зумовлено вимогами зовнішнього середовища; 3) підвищення маневреності підприємств, необхідне функціонування цифровому середовищі; 4) зміцнення та розвиток галузі, економіки регіону та країни в цілому; 5) активізація наукових досліджень, нарощування технологічного потенціалу секторів.

Стратегія сталого розвитку підприємств повинна бути комплексом функціональних загальноприйнятих компонентів стійкості: маркетингової, фінансово-економічної, виробничо-технічної, організаційної та людноресурсної.

На наш погляд, в умовах цифрової економіки та зовнішнього середовища, що швидко змінюється, саме цифрові технології сприяють підвищенню стійкості підприємства, тому вважаємо за доцільне запровадити нову складову комплексної стійкості підприємств – цифрову. Цифрова стійкість – це здатність підприємств безперервно функціонувати та збалансовано розвиватися у середньо- та довгостроковій перспективі, яка досягається шляхом впровадження в роботу цифрових технологій та платформ для досягнення максимальних результатів. Цифрова стійкість спрямовано підвищення точності, оптимізацію, вирішення стратегічних завдань, дозволяючи підприємству скоригувати роботу, перебудувати виробництво та орієнтири цифрових інвестицій. Цифровізація є невід’ємною частиною розвитку підприємства, що підтверджує актуальність впровадження цифрової стійкості як одного з компонентів його комплексної стійкості.

Види стійкості слід розглядати комплексно. Усі компоненти, що залежать один від одного, забезпечують загальну стійкість підприємств, яка прямо залежить від стійкості по кожній з ключових складових. Усі представлені компоненти стійкості передбачають прагнення динамічного та гармонійного поєднання видів розвитку підприємства. Будь-яке підприємство має свою особливість та унікальність, тож стратегія сталого розвитку повинна бути індивідуальна. Розглянемо основні чинники сталого розвитку, які мають свою особливість та ступінь впливу на комплексну стратегію підприємства.

1. Маркетингова стійкість виявляється у здатності підприємства утримувати міцну конкурентоспроможну позицію над ринком, досягати запланованого обсягу продажу, адаптуватися до змін ринкової кон’юнктури і відповідати реальним і майбутнім запи-

там споживачів за співвідношенням якості і маркетингова стійкість підприємства у сучасних умовах має стати важливим стратегічним орієнтиром управління конкурентоспроможністю.

2. Фінансово-економічна стійкість характеризується системою спеціально підібраних показників, що відбивають діяльність підприємств, значення та діапазон зміни яких показує ступінь фінансової незалежності та платоспроможності підприємства. Здатність підприємства функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому та внутрішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого ризику.

3. Виробничо-технічна стійкість визначає такий стан підприємства, у якому воно здатне зберігати темпи виробництва в умовах постійної зміни ринкової кон'юнктури, шляхом удосконалення та цілеспрямованого розвитку своєї виробничо-технологічної бази. Ефективність використання ресурсного потенціалу є запорукою забезпечення сталості підприємств. Виробничо-технічна стійкість впливатиме на сталість виробничого циклу продукції та налагодженість її ресурсного забезпечення.

4. Цифрова стійкість – здатність підприємств безперервно функціонувати та збалансовано розвиватися у середньо- та довгостроковій перспективі, яка буде досягнута шляхом впровадження в роботу цифрових технологій та платформ для досягнення максимальних результатів. Стійкий розвиток підприємств та підтримка його довгострокової конкурентоспроможності залежить від його цифрової діяльності. Цифрова стійкість за умов невизначеності стала глобальним пріоритетом для комплексного розвитку підприємств. Акцент на якість розробки цифрових рішень дозволить підвищити ефективність, стабільність та стійкість підприємства.

5. Організаційна стійкість підприємства передбачає його структурну впорядкованість, що досягається і під час її системних властивостей. Основні компоненти структурної стійкості та впорядкованості підприємства як системи: цілеспрямованість, цілісність, різноманітність якісно різних елементів системи, зв'язність, стійкість, самоорганізація, складність та керованість, ієрархічність та синергетичність тощо.

6. Людиноресурсну стійкість можна визначити, як здатність підприємства до утримання низького рівня плинності людського капіталу,

за відсутності конфліктних ситуацій у колективі, зацікавленість працівників у підвищенні кваліфікації, як і успіху спільної господарської діяльності підприємства. Актуальність розгляду саме людиноресурсної стійкості підприємств зумовлена зростанням людського фактору у виробництві. Перехід до цифрової економіки створює передумови для уніфікації соціальних відносин у суспільстві взагалі й у колективах підприємств, у результаті скорочуються транзакційні витрати. Саме забезпечення людиноресурсної стійкості підприємства та призводить до зниження даних витрат.

Комплексна стійкість підприємств буде досягнена шляхом адаптації підприємства до факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Таким чином, сукупність усіх ключових компонентів дає можливість сформулювати та забезпечити комплексну стратегію сталого розвитку підприємств. Розробка та реалізація стратегії сталого розвитку торкнеться всіх структурних та функціональних підрозділів підприємства. Структура підприємства має бути гнучкою та адаптуватися при формуванні стратегії. Послідовне виконання ключових етапів забезпечить стійкість та конкурентність роботи підприємства.

Враховуючи сучасні тенденції у розвитку національної та зарубіжної наукової думки, реалії науково-технічного прогресу, нами представлені концептуальні положення щодо формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах цифрової економіки:

1. Розвиток підприємств є основним фактором управління, регулювання та визначальним фактором економічного зростання. Їх динамічний розвиток грає вирішальну роль визначенні середньострокових і довгострокових перспектив національної економіки. Діяльність підприємств спрямована на виробництво конкретних продуктів та використовує дослідження та розробки для розробки інноваційних продуктів. Підприємство, в умовах цифрової економіки, слід розглядати як відкриту складну функціональну систему, що включає безліч взаємозалежних підсистем (компонентів) та елементів, що постійно використовують цифрові технології для модернізації своїх виробничих процесів.

2. Наявність стратегії є вирішальним чинником формування ефективного та цілеспрямованого довгострокового розвитку підприємства. Стратегія розвитку в умовах цифрової економіки підприємств має слідувати встановленим цілям як довгостроковий покроковий план дій, що охоплює всі ключові напрями

розвитку, спрямований на досягнення сталого розвитку та функціонування підприємств, урахуваючи впровадження цифрових технологій та платформ. Зміст стратегії розвитку підприємства проявляється у баченні та місії підприємства, єдиній політиці, комплексі управлінських рішень, використанні ресурсів, способах дії, правилах та орієнтирах дій.

3. Розвиток підприємств має здійснюватися на засадах стійкості, що виявляється у динаміці розвитку виробництва та випуску якісної інноваційної продукції. Стійкість підприємств досягається комплексно за рахунок чітко вивірених стратегій розвитку та дій керівництва, орієнтації на впроваджені стратегії (політики) підприємств-лідерів.

4. Головними цілями сталого розвитку підприємств є: створення стійкої інфраструктури, сприяння всеосяжній та стійкій індустріалізації та інновації; впровадження та просування інноваційних технологій у роботу підприємств, сприяння міжнародній торгівлі та забезпечення ефективного використання ресурсів; підвищення прибутковості підприємства при одноразовому збільшенні швидкості та гнучкості на основі впровадження нових технологій; зростання операційних та покращення поточних показників підприємства; розвиток підприємства на основі створення високотехнологічної та екологічно безпечної продукції для благополуччя поточного та майбутніх поколінь; забезпечення глобальної конкурентоспроможності.

5. Об'єктом стратегії сталого розвитку виступає процес сталого розвитку підприємства.

6. Суб'єктом сталого розвитку підприємств виступає вищий та середній управлінський персонал.

7. Виникнення ризиків для формування стратегії сталого розвитку підприємств за умов цифрової економіки може статися: за рахунок посиленої ролі впровадження цифрових технологій у виробничі процеси підприємства; при передчасній (короткостроковій) оцінці результатів, які впливають кінцевий результат; за рахунок впливу макроекономічних ризиків (політичних та економічних ризиків, виникнення непередбачених форс-мажорних обставин та ін.) на стратегію сталого розвитку підприємств; за неготовності підприємств до своєчасного впровадження механізмів сталого розвитку.

Правильно обрана стратегія сталого розвитку підприємств дозволить мінімізувати ризики, що виникають, підвищити конкурентоспроможність і досягти мети сталого розвитку.

8. Під час формування стратегії сталого розвитку підприємств необхідно комплексно розглядати види (компоненти) стійкості: фінансово-економічну, людиноресурсну, виробничо-технічну, маркетингову, організаційну, цифрову. Залежні один від одного представлені компоненти створюють комплексну стійкість підприємств, яка залежить від окремої стійкості цих складових. Злагоджена система комплексного реагування повинна чітко відображати зміни щодо кожної складової при формуванні стратегії. Від ступеня їх злагоженості, взаємодії, комплексності, своєчасного реагування та адаптації до змін зовнішнього та внутрішнього середовища залежить становище підприємства у часі та економічному середовищі.

9. Формуючи стратегію сталого розвитку підприємств, необхідно орієнтуватися основні принципи у сфері забезпечення стійкості. Успішне функціонування підприємств має базуватися на основних принципах сталого розвитку: адаптації, цілісності, динамічності, забезпеченні рівноваги, обережності, прозорості діяльності та постійному вдосконаленні. Указані індивідуально розроблені принципи допоможуть забезпечити сталий розвиток підприємства, сформувані управлінські рішення задля сприяння досягнення цілей сталого розвитку.

Сформовані концептуальні положення дозволять як забезпечити стійкий розвиток підприємств, та й допоможуть відповідати сучасним міжнародним стандартам виходу на міжнародний ринок.

Висновки з цього дослідження. Стратегія розвитку підприємств в умовах цифрової економіки є довгостроковим, поетапно розробленим планом діяльності, що охоплює всі ключові напрями розвитку, відповідно до виділених цілей, спрямований на досягнення сталого розвитку та функціонування підприємства в умовах цифрової економіки при використанні в роботі цифрових технологій і платформ.

Формування стратегії сталого розвитку підприємств має відбуватися на основі компонентів стійкості (маркетингової, фінансово-економічної, виробничо-технічної, організаційної, людиноресурсної, цифрової) та опрацювання проблем за кожною складовою.

Стратегією сталого розвитку підприємств спрямоване поступове підвищення ефективності діяльності з урахуванням специфіки роботи підприємства. Основні ефекти від правильно запровадженої стратегії сталого розвитку підприємств: розвиток із наміченою

стратегією; ефективне використання ресурсів у виробничому процесі підприємств для стабільного функціонування підприємства без завдання шкоди навколишньому середовищу; створення сприятливих умов праці людського капіталу підприємства та соціальної захищеності;

збільшення ринкової частки шляхом виділення конкурентних переваг; забезпечення стабільності та позитивної динаміки прибутковості підприємства; мінімізація негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Чукурна О. П., Некрасова Л. А., Добрянська Н. А., Ізмайлов Я. О., Шкрабак І. В., Інграм К. Л.. Формування методичних засад оцінки потенціалу інноваційного розвитку промислового підприємства. *Науковий вісник Національного гірничого університету*. 2020. № 4. С. 146–151.
2. Кузьмак О. І. Інноваційна стратегія як засіб стабілізації розвитку промислового підприємства. *Інноваційна економіка*. 2016. № 1-2. С. 114–118.
3. Горбаченко С., Моїсеєнко К. Стратегія розвитку підприємства: поняття та сутність. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 10. С. 31–44.
4. Kwilinski A. et al. Mechanism of formation of industrial enterprise development strategy in the information economy. *Virtual Economics*. 2018. Т. 1. № 1. С. 7–25.
5. Nazarov A. Classification and systematization of development strategies of industrial enterprises. *Economics. Management. Law*. 2019. № 2. Р. 102–116.
6. Porter M. How competitive forces shape strategy. *Readings in strategic management*. Palgrave, London, 1989. Р. 133–143.
7. Chandler A.D. *Strategy and Structure: A Chapter in the History of Industrial Enterprises*. Cambridge; Mass: MIT Press, 1962. 724 p.
8. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник. Харків : ХНУВС, 2021. 208 с.
9. Кайлюк Є. М., Андрєєва В. М., Гриненко В. В. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2010. 279 с.
10. Сладкевич В. П. Стратегічний менеджмент організацій : підручник. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. 496 с.
11. Mockler R.J. *Strategic Management: An integrative context-specific process*. Harrisburg-London: Idea Group Publishing, 1992.
12. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М. П. Бутко, М. Ю. Дітковська, С. М. Задорожна та ін.] Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.
13. Хангер Д. Основы стратегического менеджмента: учебник. Х.: Типограф-Принт, 2012. 320 с.
14. Ansoff H. I. Comment on Henry Mintzberg's Rethinking Strategic Planning. *Long Range Planning*. 1994. № 3. Р. 31–32.
15. Міністерство цифрової трансформації України. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міністерство_цифрової_трансформації_України (дата звернення: 19.02.2023).
16. Уряд схвалив Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства на 2018-2020 р.р. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=ad097ec8-d77d-4e1b-bb67-9483c3631ec2&title=UriadSkhvalivKontseptsiuRozvitkuTsifrovoiEkonomikiTaSuspilstvaUkrainiNa2018-2020> (дата звернення: 19.02.2023).
17. Tapscott Don. The digital economy : promise and peril in the age of networked intelligence. *New York : McGraw-Hill* URL: <https://archive.org/details/digitaleconomy00dont/page/n11/mode/2up> (дата звернення: 19.02.2023).
18. Ніколас Негропonte. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ніколас_Негропonte (дата звернення: 19.02.2023).
19. Mesenbourg, T. L. Measuring the Digital Economy. *U.S. Bureau of the Census*. 2001.
20. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#n13> (дата звернення: 19.02.2023).
21. Апалькова В. В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія : Менеджмент інновацій. 2015. Вип. 4. С. 9–18.
22. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 6. С. 105–112.
23. Бужимська К. О., Желіховська М. В. Сучасні тенденції та моделі розвитку підприємництва в умовах цифрової економіки. *Підприємництво і торгівля*. 2021. № 28. С. 15–19.

24. Kuznetsova I., Balabash O. Sustainable enterprise development: essence and components. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2015. № 1. С. 48–57.

REFERENCES:

1. Chukurna O., Niekrasova L., Dobrianska N., Izmaylov Ya., Shkrabak I., Ingram K. (2020) Formuvannja metodichnykh zasad ocinky potencialu innovacijnogho rozvytku promyslovogho pidpryemstva [Formation of methodical bases for assessing the potential of innovative development of an industrial enterprise]. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, vol. 4, pp. 146–151.
2. Kuzjmak O. I. (2016) Innovacijna strateghija jak zasib stabilizaciji rozvytku promyslovogho pidpryemstva [Innovative strategy as a means of stabilizing the development of an industrial enterprise]. *Innovacijna ekonomika*, vol. 1–2, pp. 114–118.
3. Ghorbachenko S., Mojisejenko K. (2016) Strateghija rozvytku pidpryemstva: ponjattja ta sutnistj [Enterprise development strategy: concept and essence]. *Naukovyj visnyk Odesjkogho nacionaljnogho ekonomichnogho universytetu*, vol. 10, pp. 31–44.
4. Kwilinski A. et al. (2018) Mechanism of formation of industrial enterprise development strategy in the information economy. *Virtual Economics*, vol. 1, № 1, pp. 7–25.
5. Nazarov A. (2019) Klasyfikacija ta systematyzacija strateghij rozvytku promyslovykh pidpryemstv [Classification and systematization of development strategies of industrial enterprises]. *Economics. Management. Law*, vol. 2, pp. 102–116.
6. Porter M. (1989) How competitive forces shape strategy. *Readings in strategic management*. Palgrave, London, pp. 133–143.
7. Chandler A. D. (1962) *Strategy and Structure: A Chapter in the History of Industrial Enterprises*. Cambridge; Mass: MIT Press, 724 p.
8. Sumecj O. M. (2021) *Strateghichnyj menedzhment* [Strategic management]. Kharkiv: KhNUVS, 208 p.
9. Kajljuk Je. M., Andrijejeva V. M., Ghrynenko V. V. (2010) *Strateghichnyj menedzhment* [Strategic management]. Kh.: KhNAMGH, 279 p.
10. Sladkevych V. P. (2008) *Strateghichnyj menedzhment orghanizacij* [Strategic management of organizations]. K.: DP «Vydavnychyj dim «Personal», 496 p.
11. Mockler R. J. (1992) *Strategic Management: An integrative context-specific process*. Harrisburg-London: Idea Group Publishing.
12. Butko M. P., Ditkovsjka M. Ju., Zadorozhna S. M. (2016) *Strateghichnyj menedzhment* [Strategic management]. K.: «Centr uchbovoji literatury», 376 p.
13. Khangher D. (2012) *Osnov strateghicheskogho menedzhmenta* [Fundamentals of strategic management]. Kh.: Typoghrاف-Prynt, 320 p.
14. Ansoff H. I. (1994) *Comment on Henry Mintzberg's Rethinking Strategic Planning*. Long Range Planning, vol. 3, pp. 31–32.
15. Ministerstvo cyfrovoji transformaciji Ukrainy [Ministry of Digital Transformation of Ukraine]. *Wikipedia*. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міністерство_цифрової_трансформації_України (accessed: 19 February 2023).
16. Urjad skhvalyv Konceptiju rozvytku cyfrovoji ekonomiky ta suspiljstva na 2018-2020 r.r. [The government approved the Concept of the Development of the Digital Economy and Society for 2018-2020]. *Ministry of Economy of Ukraine*. Available at: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=ad097ec8-d77d-4e1b-bb67-9483c3631ec2&title=UriadSkhvalivKontseptsiuRozvitkuTsifrovoiEkonomikiTaSuspilstvaUkrainiNa2018-2020> (accessed: 19 February 2023).
17. Tapscott Don. The digital economy : promise and peril in the age of networked intelligence. *New York : McGraw-Hill*. Available at: <https://archive.org/details/digitaleconomy00dont/page/n11/mode/2up> (accessed: 19 February 2023).
18. Nikolas Neghroponte [Nicholas Negroponte]. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ніколас_Негропонте (accessed: 19 February 2023).
19. Mesenbourg T. L. (2001) Measuring the Digital Economy. *U.S. Bureau of the Census*.
20. Pro skhvalennja Konceptiji rozvytku cyfrovoji ekonomiky ta suspiljstva Ukrainy na 2018–2020 roky ta zatverdzhennja planu zakhodiv shhodo jiji realizaciji [On the approval of the Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and the approval of the plan of measures for its implementation]. *Rozporjadzhennja KМУ vid 17 sichnja 2018 r. № 67-r*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#n13> (accessed: 19 February 2023).

21. Arajikova V. V. (2015) Konceptija rozvytku cyfrovoji ekonomiky v Jevrosojuzi ta perspektyvy Ukrainy [The concept of the development of the digital economy in the European Union and the prospects of Ukraine]. *Visnyk Dnipropetrovsjkogho universytetu. Serija : Menedzhment innovacij*, vol. 4, pp. 9–18.
22. Koljadenko S. V. (2016) Cyfrova ekonomika: peredumovy ta etapy stanovlennja v Ukraini ta sviti [Digital economy: prerequisites and stages of formation in Ukraine and the world]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualjni pytannja nauky i praktyky*, vol. 6, pp. 105–112.
23. Buzhym'sjka K. O., Zhelikhov'sjka M. V. (2021) Suchasni tendenciji ta modeli rozvytku pidpryjemnyctva v umovakh cyfrovoji ekonomiky [Modern trends and models of entrepreneurship development in the conditions of the digital economy]. *Pidpryjemnyctvo i torghivlja*, vol. 28, pp. 15–19.
24. Kuznetsova I., Balabash O. (2015) Stal'j rozvytok pidpryjemstva: sutnist' ta skladovi [Sustainable enterprise development: essence and components]. *Social'no-ekonomichni problemy i derzhava*, vol. 1, pp. 48–57.